

ЗАТВЕРДЖУЮ

Г.в.о. ректора
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

13.05 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дишльової Аліни Олександрівни на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедр криміналістики та домедичної підготовки, кримінального процесу, кримінального права та криминології, адміністративного права та процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 13 травня 2026 року.

Головуючий – доктор юридичних наук, професор Пиріг І.В.

Секретар – кандидат юридичних наук Кривописук О.Г.

Присутні: доктор юридичних наук, професор Обшалов С.В., доктор юридичних наук, професор Березняк В.С., доктор юридичних наук, професор Плетенець В.М., доктор юридичних наук, старший дослідник Почтовий М.М., доктор юридичних наук, професор Опацький Р.М., кандидат юридичних наук, доцент Єфімов В.В., кандидат юридичних наук, доцент Захарко А.В., кандидат юридичних наук, доцент Санакоєв Д.Б., кандидат юридичних наук, доцент Федченко В.М., кандидат юридичних наук, доцент Рогальська В.В.

З присутніх – 6 докторів юридичних наук та 6 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Дишльової А.О. «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів, а також звернення до Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ з метою

утворення разової спеціалізованої вченої ради.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувачки ступеня доктора філософії Дишльової А.О. на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У своїй доповіді вона визначила мету, задачі, об'єкт, предмет й використані у дослідженні методи, обґрунтувала актуальність обраної теми дисертації її новизну, теоретичне та практичне значення й розкрила структуру та основні положення роботи, обумовлені необхідністю розв'язання наукового завдання щодо розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Дисертантка зазначила, що земельним законодавством України чітко визначається право громадян України на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності за шістьма видами цільового призначення з встановленими розмірами для них. Найбільшою за площею, яку може отримати громадянин безоплатно є земельна ділянка з цільовим призначенням – для ведення особистого селянського господарства. З проведенням земельної реформи та поетапним скасування діючої в Україні заборони на відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення приватної власності із низкою обмежень, зокрема й їх набуття певними суб'єктами, а також обмеження концентрації землі до певної площі в "одні руки" потенціал для заробітку землею шляхом незаконного набуття права на землю державної і комунальної власності зростає, що відбувається в умовах заборони відчуження земель державної та комунальної власності. Виключенням є землі селянського (фермерського) господарства державної та комунальної власності, які належать громадянам на праві постійного користування, довічного успадкованого володіння. У зв'язку з чим, висока цінність земель саме сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності як товару в ринковій економіці робить її привабливим об'єктом злочинних посягань, вчинених шляхом незаконного набуття права на землю державної і комунальної власності. Протиправні діяння у сфері земельних відносин становлять серйозну загрозу розвитку України як суверенної держави, завдають значних збитків державним установам, банкам, органам виконавчої влади, конституційним правам громадян.

Розслідування кримінальних правопорушень є складним процесом пізнання події минулого, що складає сукупність процесуальних, організаційних, розшукових та інших дій, за результатами проведення яких формується доказова база. На сьогодні не достатньо дослідженими залишаються питання розслідування кримінальних правопорушень, спрямованих на незаконне набуття права на землю державної і комунальної власності, реалізація чого може здійснюватись із порушенням групи статей КК України, зокрема: 190, 364, 365-2, 358, 366 КК України. Кримінальні правопорушення, пов'язані із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності можуть вчинюватись шляхом підроблення документів, шляхом вчинення шахрайських дій по відношенню окремо до держави і окремо до суб'єктів публічного права, відповідно шляхом

зловживання своїм службовим становищем суб'єктами публічного права, а також зловживання своїм службовим становищем службовими особами наділеними відповідними повноваженнями (Держгеокадастру та голови сільських і міських рад та ін.).

Відомості статистичної звітності офісу Генерального прокурора України демонструють суттєве поширення розглядуваних нами кримінальних правопорушень, за якими оголошення підозри відбувається наприклад близько 47 % (ст. 190 Шахрайство) та 14 % (ст. 364 Зловживання владою або службовим становищем).

Наведені обставини зумовили вибір теми дисертації, її актуальність, важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку та вдосконалення організації й проведення розслідування за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Метою дисертаційного дослідження визначено розробку наукових і практичних пропозицій щодо розроблення криміналістичних рекомендацій, що ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних та практичних аспектів, спрямованих на вдосконалення діяльності уповноважених осіб з розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Для досягнення цієї мети було використано сукупність загальних і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання, зокрема: діалектичний, логіко-семантичний, структурно-функціональний, абстрагування, формально-логічні (аналіз, синтез, індуктивний та дедуктивний), порівняльно-правовий, теоретико-прогностичний, юридичної герменевтики, логіко-семантичний, статистичний.

Нормативною основою дисертації є Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, чинні законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють кримінальні процесуальні відносини в нашій державі.

Для досягнення постановленої мети було визначено потребу вирішення таких завдань:

- побудувати криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначити та проаналізувати основні елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- висвітлити правове регулювання правовідносин, як процес упорядкування державною сфери земельних відносин, що потребують юридичної регламентації з використанням правових норм та методів й спрямовані на задоволення законних інтересів суб'єкта права;

- розкрити особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- встановити та систематизувати обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

– визначити особливості організації й планування початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та запропонувати комплекс заходів, спрямованих на їх вирішення;

– висвітлити організаційно-тактичні особливості проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання криміналістично-вагомої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

– означити особливості використання спеціальних знань у з'ясуванні окремих обставин вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження оприлюднено на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та засіданнях круглих столів й можуть бути використані у науково-дослідній сфері, в освітньому процесі, у правозастосуванні, у правотворчості.

Основні результати дослідження опубліковано у трьох статтях у наукових фахових виданнях України, одна стаття у періодичному виданні іншої держави, розділі в міжнародній монографії, десяти тезах доповідей за результатами виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Після доповіді Дишльової А.О. відбулася дискусія, під час якої здобувачка відповіла на запитання присутніх щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, які отримано за підсумками виконаної наукової роботи, а саме:

Запитання Обшалова С.В.: В чому полягають особливості виявлення та подолання фактів протидії досудовому розслідуванню?

Відповідь: Дякую за запитання. Проведеним нами дослідженням з'ясовано, що кримінальні правопорушення пов'язані із незаконним набуттям права власності на землю державної або комунальної власності, переважно, вчинюються групами, що мають організований характер, до складу яких входить сукупність суб'єктів з розподілом ролей, де вагомого значення набуває зв'язки з корумпованими особами, що перебувають на відповідних керівних посадах, наприклад Державному земельному кадастрі, Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, органах місцевого самоврядування та інших. Тобто наявний зв'язок із суб'єктами наділеними владно-розпорядчими, управлінськими та іншими функціями. Ці та інші суб'єкти не зацікавлені як у виявленні фактів їх протиправної діяльності, приймаючи для цього значних зусиль для маскуванню протиправного характеру дій під потреби громади, зокрема й викликані воєнним станом, підвищення обороноздатності територій і т.д. Виявлені ж факти шляхом підкупу, шантажу чи інших засобів тиску намагаються унеможливити судову перспективу кримінальних проваджень. Практика розслідування кримінальних проваджень розглядуваної категорії, в більшості випадків, демонструє прояви протидії досудовому розслідуванню, до подолання якої мають бути готовими уповноважені особи.

Запитання Березняка В.С.: Чому до розгляду Вами обрані такі слідчі (розшукові) дії як: огляд, допит, обшук?

Відповідь: Дякую за запитання. Ці слідчі розшукові дії за кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із незаконним набуттям права власності на

землю державної або комунальної власності можна назвати ключовими. При цьому якщо в криміналістичній літературі, здебільшого, до першочергових або невідкладних слідчих (розшукових) дій відносяться огляди та допити, то за фактами кримінальних правопорушень економічної спрямованості ми наголошуємо, що невідкладний характер має обшук. При цьому за фактами незаконним набуттям права власності на землю державної або комунальної власності обшук може проводитись до проведення допитів та оглядів. Це обумовлено необхідністю отримання максимальної кількості даних, із дотриманням принципу раптовості як проведення обшуку, так і початку досудового розслідування. Практика показує, що судова перспектива розслідування за кримінальними провадженнями досліджуваної категорії напрямку залежить від результативності проведення обшуку. Варто відзначити, що ми не зменшуємо значення інших слідчих (розшукових) дій при розслідуванні кримінальних правопорушень, проте саме визначений нами перелік має ключового значення в розслідуванні. Тому саме цим процесуальним діям приділено вагомого значення.

Запитання Березняка В.С.: Хто з видатних науковців приділяв увагу дослідженню питань розслідування незаконного набуття права власності на землю державної або комунальної власності?

Відповідь: Дякую за запитання. Ми можемо назвати роботи таких дослідників, як Дякін Я.О. «Доказування у кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані з незаконним заволодінням землею»; Тарасенко О.С. «Особливості виявлення злочинів, що вчиняються в сфері земельних відносин». Кондратюк Л.В. «Методика розслідування злочинів у сфері земельних відносин»: Цими питаннями займались й інші дослідники. Однак, ці роботи не ставили на вирішення того переліку завдань, що розв'язувались нами в дослідженні.

Запитання Опацького Р.М.: Поясніть, в чому полягає особливість проведення огляду земельної ділянки за фактом незаконного набуття права на неї?

Відповідь: Дякую за запитання. Огляд земельної ділянки у кримінальних провадженнях за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності є однією з ключових слідчих (розшукових) дій, оскільки саме він дозволяє безпосередньо встановити фактичний стан земельної ділянки, виявити сліди кримінального правопорушення та отримати відомості, необхідні для подальшого доказування. Земельна ділянка є не лише об'єктом нерухомого майна, а й джерелом значної кількості криміналістично значущої інформації. Саме тому огляд земельної ділянки у таких провадженнях має проводитися не формально, а як комплексна слідча (розшукова) дія, спрямована на встановлення фактичного стану земельної ділянки, її меж, способу використання, наявності забудови, ознак самовільного зайняття або змін, які можуть свідчити про незаконне набуття права на землю. Особливість такого огляду полягає у необхідності поєднання дослідження фактичної обстановки із аналізом документальної та кадастрової інформації. У дисертації наголошується, що результати огляду повинні співставлятися з даними Державного земельного кадастру, правовстановлюючими документами, матеріалами землеустрою, генеральними планами населених пунктів та іншою документацією. Саме таке співставлення дозволяє виявити невідповідність фактичних меж земельної ділянки

даним кадастру, незаконну зміну її цільового призначення або використання земельної ділянки не за призначенням.

Запитання Єфімов В.В.: Поясніть, яке значення сформованого типового портрету особи правопорушника?

Відповідь: Дякую за запитання. Сформований типовий портрет особи правопорушника має важливе як теоретичне, так і практичне значення для розслідування фактів незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, оскільки дозволяє визначити характерні риси осіб, причетних до таких кримінальних правопорушень, а також прогнозувати їх поведінку на різних етапах кримінально-протиправної діяльності та досудового розслідування. У роботі нами зазначено, що особа правопорушника є одним із ключових елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень цієї категорії. Саме дослідження особистісних, професійних та функціональних характеристик учасників незаконного набуття права на землю дозволяє зрозуміти механізм реалізації протиправного задуму, встановити взаємозв'язки між співучасниками та визначити способи вчинення і приховування кримінального правопорушення. Для таких кримінальних правопорушень характерною є участь осіб, які мають спеціальні знання у сфері земельних правовідносин, доступ до документації, реєстраційних процедур або владних повноважень. Саме тому встановлення типових ознак особи правопорушника дозволяє звузити коло можливих причетних осіб та визначити найбільш імовірні напрями пошукової діяльності, формування та перевірки слідчих версій.

Запитання Захарко А.В.: Поясніть можливості отримання документів за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності?

Відповідь: Дякую за запитання. У дисертації ми дійшли висновку, що можливість отримання документів у кримінальних провадженнях за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності має ключове значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, оскільки саме документи, у більшості випадків, виступають основним носієм криміналістично значущої інформації. Земельні правовідносини мають, переважно, документальний характер їх підтвердження. Саме через документи оформлюються рішення щодо передачі земельних ділянок, зміни їх цільового призначення, реєстрації права власності чи користування, погодження технічної документації та проведення реєстраційних дій. Тому дослідження документів дозволяє простежити весь механізм незаконного набуття права на землю та встановити взаємозв'язок між окремими учасниками кримінального правопорушення. Можливість отримання таких документів залежить від правильного визначення джерел їх зберігання та своєчасної організації слідчих дій. Документи можуть перебувати у розпорядженні органів місцевого самоврядування, державних адміністрацій, територіальних органів Держгеокадастру, державних реєстраторів, нотаріусів, землевпорядних організацій, архівних установ, а також безпосередньо у володінні осіб, причетних до незаконного набуття права на землю.

На нашу думку, особливість отримання документів у таких провадженнях полягає в тому, що вони можуть існувати як у паперовій, так і в електронній формі. У роботі акцентовано увагу на необхідності дослідження не лише оригіналів

документів, а й електронних відомостей, які містяться у Державному земельному кадастрі, Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, електронних базах органів місцевого самоврядування та інших інформаційних системах. Саме аналіз цифрових слідів дозволяє встановити час внесення змін, осіб, які здійснювали реєстраційні дії, а також ознаки маніпулювання інформацією.

Запитання Рогальської В.В.: Поясніть сучасні способи вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності?

Відповідь: Дякую за запитання. У дисертації ми дійшли висновку, що сучасні способи вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності характеризуються складністю, багатоетапністю та поєднанням як кримінально-протиправних, так і формально законних дій. Саме це, на нашу думку, зумовлює високий рівень латентності даних кримінальних правопорушень та значно ускладнює їх виявлення і розслідування. Найбільш поширеним способом є використання підроблених або незаконно оформлених документів, які створюють видимість законності набуття права на земельну ділянку. Це можуть бути підроблені рішення органів місцевого самоврядування, державних адміністрацій, технічна документація із землеустрою, договори купівлі-продажу, дарування, оренди або інші правовстановлюючі документи. Саме документальний характер земельних правовідносин робить документи основним інструментом реалізації протиправного задуму. Також, сучасні способи вчинення кримінальних правопорушень у цій сфері часто реалізуються через зловживання прогалинами або особливостями земельного законодавства. Зокрема, використовується механізми безоплатної приватизації, повторного отримання земельних ділянок, штучного поділу земель, зміни їх цільового призначення або оформлення прав на підставних осіб. Такі дії дозволяють приховати реальних вигодонабувачів та ускладнюють встановлення протиправних намірів.

Запитання Почтового М.М.: Чим обумовлена необхідність використання такої категорії, як криміналістична класифікація?

Відповідь: Дякую за запитання. Потреба запровадження в дисертаційному дослідженні криміналістичної класифікації була викликана необхідністю об'єднання певної сукупності кримінальних правопорушень, передбачених такими статтями КК України, як: - 190 «Шахрайство» (розділ VI Злочини проти власності); - 358 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів» (розділ XV Злочини проти авторитету органів державної влади); - 364 «Зловживання владою або службовим становищем»; - 365-2 «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги»; - 366 «Службове підроблення» (розділ XVII Злочини у сфері службової діяльності). При цьому системна єдність відповідної сукупності кримінальних правопорушень може бути висвітлена через компоненти криміналістичної характеристики, що дозволяють з одного боку казати про можливість об'єднання відповідної сукупності протиправних дій в єдину структуру, а з іншого – всебічний підхід до їх вивчення визначає необхідність системного (комплексного) пізнання явища (факту). При цьому упущення з

розгляду будь-якого компоненту ускладнить (унеможливить) формування цілісного уявлення й сприйняття вчиненого протиправного діяння.

Запитання Санакоєва Д.Б.: В чому, на Вашу думку, полягають труднощі отримання інформації та початку розслідування за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності?

Відповідь: Дякую за запитання. На нашу думку, труднощі отримання інформації та початку розслідування за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності обумовлені насамперед складністю самого механізму вчинення цих кримінальних правопорушень, їх латентним характером та значною кількістю учасників, дії яких є взаємопов'язаними й заздалегідь скоординованими. У роботі зазначено, що незаконне набуття права на землю державної або комунальної власності часто реалізується шляхом поєднання декількох кримінальних правопорушень, зокрема шахрайства, службового підроблення, підроблення документів, зловживання владою або повноваженнями. Це значно ускладнює правильну юридичну оцінку події на початковому етапі розслідування та визначення обставин, які підлягають доказуванню. У дисертації наголошується, що протиправні дії у сфері земельних відносин часто маскуються під законні управлінські, реєстраційні або цивільно-правові процедури. Формально документи можуть виглядати належним чином оформленими, рішення органів влади – законними, а зміни в державних реєстрах такими, що відповідають встановленому порядку. Саме тому виявлення ознак кримінального правопорушення потребує глибокого аналізу документів, реєстраційних даних, кадастрової інформації та фактичних обставин передачі земельної ділянки і т.д.

Після відповідей на запитання було надано слово для оприлюднення висновку по дисертації науковому керівнику **Плетенцю Віктору Миколайовичу**, доктору юридичних наук, професору, професору кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, який наголосив, що здобувачка обрала досить складну, нетипову, водночас, актуальну і важливу тему для наукового дослідження. Здобувачку можна охарактеризувати як фахівця з практичним досвідом розслідування цих специфічних кримінальних правопорушень. Планомірний й цілеспрямований підхід до виконання індивідуального плану написання дисертаційного дослідження став логічним й закономірним результатом представлення отриманих результатів на публічній презентації. Тому можу охарактеризувати Дишльову Аліну Олександрівну з найкращого боку як здобувачку нашої кафедри.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, старший дослідник Почтовий М.М. відзначив високий рівень наукового дослідження Дишльової А.О., що дає підстави стверджувати, що авторкою проведено ґрунтовний юридичний аналіз теми, яка є однаково актуальною як для розвитку теорії криміналістики та кримінального процесу, так і в практичному вимірі. Такий попередній висновок підтверджується оцінкою праці за основними параметрами, які висуваються відносно дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензоване дослідження виконане з актуальної проблематики, що останнім часом привертає до себе суттєву увагу вчених. Проте поза належної уваги вказаних

науковців залишилися питання, що на монографічному рівні враховували б сучасний стан як відносин у сфері набуття права на землю державної або комунальної власності, воєнний стан, обставини трансформації суспільства, що відбуваються на шляху Європейського вектору розвитку нашої держави. Це обумовлює труднощі, з якими стикаються уповноважені особи під час оцінки дій відповідних суб'єктів з позиції їх правомірності. В результаті цього вчинені діяння можуть не набувати належної та своєчасної правової оцінки як протиправні. Правопорушники, що відчують свою безкарність, вчинюють кримінальні правопорушення повторно, більш зухвало, з втягуванням в протиправну діяльність все більшого кола учасників, завдають збитків як державі, так і громадам, погіршують криміногенну обстановку. Розв'язання сформованої ситуації нам вбачається в розробці для уповноважених осіб рекомендацій, спрямованих на боротьбу з проявами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. Вказане свідчить про актуальність теми проведеного дослідження та здобуті у ньому наукові результати, які представлені для обговорення.

Вивчення представлених **Аліною ДИШЛЬОВОЮ** матеріалів дисертації дають підстави стверджувати, що нею проведено ґрунтовне монографічне дослідження, яке є однаково актуальним як для використання в правозастосовній, освітній, науково-дослідній та інших видах діяльності.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні апробованої системи методів.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку цілком відповідає загальним вимогам. Авторкою вміло проведено дослідження, аргументовано наведено результати здійсненого наукового аналізу, на підставі якого отримано ґрунтовні висновки.

Теоретичну основу дисертації становлять праці вчених у галузі загальної теорії держави та права, земельного права України, кримінального права України, кримінального процесуального законодавства України, криміналістики та ін., а зроблені висновки ґрунтуються на основі результатів ряду галузей знань.

Емпіричну та інформаційну основу дослідження становлять узагальнені відомості державної та відомчої статистичної звітності за 2021-2025 рр., а також узагальнені матеріали вивчення матеріалів кримінальних проваджень, анкетування уповноважених осіб.

До вагомих здобутків, насамперед, слід віднести те, що дисертанткою:

- побудовано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначено та проаналізовано основні елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- висвітлено правове регулювання правовідносин, як процес упорядкування державою сфери земельних відносин, що потребують юридичної регламентації з використанням правових норм та методів й спрямовані на задоволення законних інтересів суб'єкта права;

- розкрито особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для

початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- встановлено та систематизовано обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначено особливості організації й планування початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та запропоновано комплекс заходів, спрямованих на їх вирішення;

- висвітлено організаційно-тактичні особливості проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання криміналістично-вагомої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- означено особливості використання спеціальних знань у з'ясуванні окремих обставин вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження Дишльової Аліни Олександрівни за темою «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» включає результати власних досліджень здобувачки. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності. Основні положення, висновки, рекомендації в опублікованих наукових працях, в повній мірі доведено дисертанткою до широкої громадськості. Результати проведеного дослідження вже знайшли своє втілення в практичній діяльності правоохоронних органів, у використанні в науковій роботі, освітньому процесі, що засвідчуються відповідними актами про їх впровадження.

Зроблені авторкою наукові висновки є достовірними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Крім наведених вище, в роботі містяться й інші положення, висновки, рекомендації, які в сукупності і забезпечують цілісність проведеного дослідження, результати якого апробовано на науково-практичних конференціях та в повній мірі відображено в авторських публікаціях.

Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані за результатами дисертаційної роботи, відображено у чотирнадцяти наукових працях, зокрема, у трьох статтях у наукових фахових журналах України, одній – у закордонному журналі, включеному до категорії наукових, одній – у розділі міжнародної монографії у закордонному виданні, дев'яти тезах доповідей за результатами виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Разом із тим, констатуємо наявність усіх необхідних для такого рівня наукової роботи моментів, слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положення.

1. Так, у підрозділі 1.1 «Криміналістична класифікація та структура криміналістичної характеристики незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності» авторкою наголошується, що існуючий до недавнього часу поділ слідів на матеріальні й ідеальні, в умовах діджиталізації суспільних

відносин в світі та Україні зокрема, призводять до все більшого формування сукупності віртуальних (цифрових) слідів, що потребують належної уваги як з боку науковців, так і практиків.

Водночас, було б доцільним приділити більше уваги можливостям пошуку, вилученню, збереженню й використанню цих слідів в процесі встановлення обставин вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

2. У підрозділі 2.2 «Особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» авторкою наголошується, що уповноважена особа може стикнутися із ситуацією, коли надані в свідченнях осіб дані суперечать відомостям, що містяться в документах та наявних матеріалах провадження. Проте розв'язання сформованих умов, що можуть характеризуватись не сприятливістю залишилось поза-належної увагою їх розв'язання.

3. В дисертаційному дослідженні наявний підрозділ 2.3 «Організація й планування розслідування на початковому етапі» де приділено увагу діяльності уповноважених осіб на відповідному етапі. Разом із тим залишилось поза належною увагою авторки положення щодо організації й проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права власності на землю державної або комунальної власності на подальшому етапі розслідування.

4. Кількість, хронологія по роках та географія апробації результатів дослідження у вигляді наукових статей та тез доповідей визначає її повноту. Водночас, в 2026 році відсутні роботи, які могли б продемонструвати послідовність та плановість діяльності над підготовкою дисертації.

Водночас, зазначені зауваження мають дискусійний, рекомендаційний характер й складають підґрунтя до подальшої наукової дискусії під час захисту дисертанткою свого дослідження і дадуть можливість проявити її свій науковий потенціал та уміння вести наукову дискусію.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище зауваження і рекомендації та враховуючи позитивні характеристики дисертації є підстави зробити висновок, що дисертація Дишльової Аліни Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», виконана на достатньому науковому і методологічному рівнях, з широким використанням загальної й спеціальної літератури та має наукову цінність й практичну значимість.

Загальний висновок: дисертація Дишльової Аліни Олександрівни за темою «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», є самостійно підготовленою, завершеною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано ряд нових науково-теоретичних результатів, що в своїй сукупності дозволяють вирішувати конкретну наукову задачу щодо удосконалення положень боротьби з кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. Дана робота відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами і доповненнями), а її авторка **Дишльова Аліна Олександрівна**, за результатами позитивного захисту в спеціалізованій вченій раді заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Санакоєв Д.Б. відзначив достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Дишльової А.О. за темою: «Криміналістичне забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій)», виконаного на актуальну тему.

Санакоєв Д.Б. підкреслив, що земля в Україні традиційно є одним із найцінніших і водночас найбільш уразливих об'єктів цивільних та публічно-правових відносин. В умовах диджиталізації державних реєстрів, реформи децентралізації та процесів повоєнного відновлення питання прозорості обігу земельних ділянок державної та комунальної власності набуває стратегічного значення для економічної безпеки держави. Попри значні кроки у напрямку автоматизації процесів (зокрема, функціонування Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно), трансформуються і протиправні посягання на земельний фонд.

Аналіз сучасної криміногенної ситуації свідчить, що земельна сфера залишається однією з найбільш привабливих для організованої злочинності. Згідно зі звітом Global Organized Crime Index 2023–2025, Україна демонструє високий рівень стійкості до кримінальних ринків, проте показник впливу «державних суб'єктів» (state-embedded actors), залишається критичним (близько 7.50 за 10-бальною шкалою). Це безпосередньо корелює із механізмами незаконного заволодіння землею, де участь посадових осіб є обов'язковим елементом діяльності організованої групи. Так, протягом 2023-2025 рр. спостерігається динаміка зростання кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин, вчинених організованими групами. Зокрема, за даними Офісу Генерального прокурора України, протягом 2023 року виявлено 11 таких організованих груп, у 2024 році – 16, у 2025 році вже 19. Аналогічно зросла і кількість виявлених організованих груп із корумпованими зв'язками за вказаний період: від 35 у 2023 році до 56 – у 2025 році, що корелює зі звітом Transparency International (CPI 2025), де Україна отримала 36 балів, зафіксувавши стабільність антикорупційних зусиль, але водночас і високу латентність складних корупційних схем за участі високопосадовців. Відтак, на даний час виникає необхідність комплексного підходу до дослідження питань розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. Зазначені обставини й зумовили актуальність та вибір теми дисертації.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що воно виконане відповідно до Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 рр. (постанова загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки, затвердженої наказом МОН України від 03.02.2022 р. № 109; планів науково-дослідницьких робіт

Дніпровського державного університету внутрішніх справ та у межах загальноуніверситетської наукової теми «Криміналістичне забезпечення досудового розслідування» (реєстраційний номер 0123U105007).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукові положення дисертації А. О. Дишльової є обґрунтованими, а сформульовані висновки і рекомендації – самостійними, логічними й закономірними. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі ключові аспекти задекларованої теми дослідження.

Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації насамперед забезпечені:

- професійним вирішенням здобувачкою наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження;

- адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його;

- використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом (список використаної літератури включає 248 найменування);

- достатньою емпіричною базою, яку становлять аналітичні та статистичні матеріали Офісу Генерального прокурора України; МВС України; узагальнені дані судових рішень, що містяться в Єдиному державному реєстрі; матеріали судово-слідчої практики, а саме результати вивчення 217 матеріалів кримінальних проваджень, результати анкетування 213 уповноважених осіб Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської, Полтавської та Харківської областей; використаний власний практичний досвід дисертантки в слідчих підрозділах ГУНП в Дніпропетровській області у період з 2013 по 2022 роки;

- відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження спеціальності 081 «Право»;

- використанням відповідного зарубіжного досвіду.

Крім того, належний ступінь наукової обґрунтованості результатів дослідження забезпечено завдяки успішному розв'язанню поставлених наукових завдань та правильному оволодінню здобувачкою методології наукової діяльності. Йдеться про використання нею системи загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, застосування яких дозволило отримати достовірні й об'єктивні результати дослідження.

На нашу думку, дисертантка правильно формулює мету дослідження, зазначаючи щодо її комплексного характеру та обґрунтування пропозицій, спрямованих на розроблення криміналістичних рекомендацій, що ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних та практичних аспектів, спрямованих на вдосконалення діяльності уповноважених осіб з розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Відповідно до поставленої мети визначені задачі дослідження: побудувати криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності; визначити та проаналізувати основні елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю

державної або комунальної власності; висвітлити правове регулювання правовідносин, як процес упорядкування державною сфери земельних відносин, що потребують юридичної регламентації з використанням правових норм та методів й спрямовані на задоволення законних інтересів суб'єкта права; розкрити особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності; встановити та систематизувати обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності; визначити особливості організації й планування початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та запропонувати комплекс заходів, спрямованих на їх вирішення; висвітлити організаційно-тактичні особливості проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання криміналістично-вагомої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності; означити особливості використання спеціальних знань у з'ясуванні окремих обставин вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Авторкою належним чином визначено об'єкт і предмет дослідження. Зокрема, *об'єктом дослідження* є кримінальні процесуальні відносини, які складаються під час здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є одним з перших в Україні комплексних досліджень теоретичних і практичних питань методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових теоретично-практичних положень і висновків, які відповідають змістовним ознакам наукової новизни роботи.

На нашу думку, до найбільш вагомих наукових положень дисертації, що характеризуються новизною або її елементами, слід віднести такі:

вперше: побудовано криміналістичну класифікацію, структура якої ґрунтується на визначенні кримінально-правових й криміналістичних критеріїв значущих ознак сукупності кримінальних правопорушень вчинюваних за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності; розкрито зміст таких елементів криміналістичної характеристики незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності як: обстановка, спосіб вчинення; слідова картина кримінального правопорушення, предмет протиправного посягання та характеристика особи правопорушника, об'єднаних у структуру, сукупність компонентів якої забезпечує комплексний підхід до формування інформаційної моделі розглядуваних кримінальних правопорушень; визначено особливості отримання й оцінки інформації, необхідної

для початку й проведення розслідування незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, що обумовлюють перспективу встановлення обставин кримінального правопорушення з наданням юридичної оцінки діям всіх його учасників;

удосконалено: наукові положення криміналістичного вчення про особу правопорушника як центрального елементу криміналістичної характеристики, змістовне наповнення якого визначає можливість пізнання механізму вчинення протиправного діяння та предмету посягання за фактами незаконного набуття прав на землю державної або комунальної власності; рекомендації з організації й планування уповноваженою особою початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності як критеріїв, що визначають кількість й якість отриманої криміналістично-вагомої інформації та витрачених на це ресурсів (часу, сил, засобів); організацію і тактику проведення слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, огляду предметів, обшуку, допиту) для вилучення інформації як з матеріальних, так й особистісних джерел, спрямованих на збирання, перевірку й оцінку відомостей про обставини вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та їх використання в процесі доказування;

дістали подальшого розвитку: наукові положення про криміналістичну характеристику окремого виду правопорушення, її зміст і складові елементи та місце у структурі методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності; положення з організації й проведення розслідування за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності з урахуванням умов воєнного стану, в основу якого покладено правове регулювання відносин у сфері землі; рекомендації із застосування спеціальних знань у формі залучення спеціаліста до участі в слідчих (розшукових) діях, а також проведення експертиз при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

У дисертації запропоновано авторське бачення шляхів розв'язання низки дискусійних питань, обґрунтовано нові теоретичні положення, що розвивають теорію криміналістики та відповідають змістовним ознакам наукової новизни роботи, обґрунтовується ряд важливих у теоретичному і практичному плані положень і висновків, одержаних особисто автором.

Особистий внесок дисертанта полягає в тому, що дисертаційне дослідження виконано на основі особистих досліджень авторки, усі сформульовані в ньому положення й висновки обґрунтовані авторкою особисто.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані й обґрунтовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено і в подальшому може бути використано в:

науково-дослідній діяльності – для подальшого наукового вивчення та вирішення актуальних проблем сутності та особливостей розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності (акт впровадження ДДУВС від 26 квітня 2023 року № 272/2026 НД);

освітньому процесі – для підготовки лекцій, семінарських і практичних занять, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми криміналістики та судової експертизи», «Кримінальний процес» (акт впровадження ДДУВС від 07 квітня 2026 року №1/04-20226);

практичній діяльності – для організаційно-правового, методичного, інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності (акт впровадження у практичну діяльність Головного слідчого управління Національної поліції України від 26 грудня 2025 року № 125573-2025);

правозастосовній діяльності – для уніфікації практики застосування норм чинного законодавства під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям прав на землю державної або комунальної власності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки, наведені у дисертації, викладені й опубліковані у трьох статтях у наукових фахових виданнях України категорії «Б», одній статті у періодичному виданні іншої держави, розділі міжнародної монографії, та десяти тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Оцінка структури та змісту дисертації. Дослідження складається із анотації, вступу, трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура і обсяг дисертації зумовлені метою і завданнями дослідження, логікою наукового пізнання і вимогами МОН України. Наведена структура роботи дозволила здобувачці повністю охопити предмет дослідження, послідовно і логічно викласти свої здобутки проведеного дослідження.

Дисертація відповідає науковій спеціальності, за якою здійснено дослідження, написана грамотною юридичною науковою мовою. Робота оформлена у відповідності з вимогами, які ставляться до такого роду праць.

Загалом позитивно оцінюючи рецензоване дослідження, зауважимо, що окремі положення дисертації є дискусійними, потребують додаткової аргументації або пояснень під час захисту дисертації, зокрема:

1. У підрозділі 1.3 дисертації «*Предмет протиправного посягання та характеристика особи правопорушника*», авторкою наводяться матеріали кримінальних проваджень, де визначено, що 91% правопорушників працювали у відповідній установі, були наділені повноваженнями приймати управлінсько-розпорядчі рішення, роль яких з позиції співучасті були такими: організатори – 87%; виконавці – 75%; пособники – 59%; підбурювачі – 31%, що значно перевищує 100% критерій оцінки відповідних явищ й потребує уточнення.

2. У підрозділі 2.3 дисертації «*Організація й планування розслідування на початковому етапі*» авторкою наголошується, що прийняття рішень в умовах інформаційної невизначеності, по суті, зводиться до вибору наявних альтернатив, які так чи інакше можуть характеризуватися різним рівнем потенційних ризиків. Водночас, вважаємо, що було б доцільним деталізувати ризики, зокрема за

ступенем їх допустимості для процесу розслідування, від найнижчого до найвищого рівня.

3. У підрозділі 3.1 дисертації *«Організація і тактика проведення слідчих (розшукових) дій для вилучення інформації з матеріальних джерел»* наголошується, що огляд електронного документа, наявного на носії інформації, має починатись із визначення типу носія, виробника, об'єму, структури (системи) папок, файлів та їх назв, часу створення, частина з яких є прихованими. Водночас вважаємо, що було б доцільним приділити більше уваги і виявленню криміналістично-вагомої інформації, і прийняттю заходів уповноваженими особами від несанкціонованого доступу до матеріалів кримінального провадження, що зберігаються в електронному вигляді.

Водночас наведені зауваження мають, здебільшого, дискусійний характер, відображають наукову позицію рецензента й можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час захисту дисертації.

Загальний висновок: дисертація Дишльової Аліни Олександрівни з теми *«Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності»* є завершеною науковою працею, в якій містяться науково-обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для теорії і практики криміналістики.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка **Дишльова Аліна Олександрівна**, за результатами позитивного захисту в спеціалізованій вченій раді заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Обшалов С.В. наголосив, що дисертаційне дослідження Дишльової А. О. на тему *«Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності»* є актуальною. В роботі дисертантка висвітила тактико-організаційні дії працівників правоохоронних органів, під час планування й проведення розслідування взагалі та окремих слідчих (розшукових) дій зокрема. Крім того, вказав, що дисертаційне дослідження викликає не тільки науковий інтерес, а й практичну цінність, оскільки наявний інструментарій може бути використаний в боротьбі із розглядуваними правопорушеннями. Дисертаційна робота Дишльової А.О. написана на достатньому науковому та методологічному рівні і в цілому заслуговує позитивної оцінки, тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Березняк В.С. зазначив, що дисертаційне дослідження Дишльової А.О. на тему *«Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності»* виконано на належному науковому рівні, відповідає

вимогам, що ставляться до робіт такого виду і вирішує ряд важливих для правової науки й практики завдань. Робота може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Опацький Р.М. зазначив, що дисертаційне дослідження Дишльової Аліни Олександрівни на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» є завершеною науковою працею, відповідає всім вимогам, які висуваються до даного виду робіт та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для захисту.

Доктор юридичних наук, старший дослідник Почтовий М.М. зазначив, що дисертаційне дослідження відрізняється своєю складністю й не типовістю, оскільки в змісті проведеного дослідження зосереджено увагу на цілому ряді кримінальних правопорушень, що вчинюються з метою незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. Разом із тим здобувачка виконала поставлені перед дисертаційним дослідженням завдання, тому заслуговує схвальної оцінки з рекомендацією до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Єфімов В.В. вказав, що в цілому дисертаційне дослідження Дишльової А.О. на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» підготовлене на достатньому науковому та методологічному рівні і в цілому заслуговує позитивної оцінки, тому може бути рекомендоване до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Захарко А.В. підкреслив, що вказане дисертаційне дослідження є досить актуальним, що обумовлено вдало визначеними: предметом та об'єктом, що повністю кореспондується зі змістом роботи. Виконанні завдання у поставленій роботі, зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань, самостійністю і цілісністю проведеного дослідження, що дозволило досягти поставленої мети, виконати дослідницькі задачі і повністю розкрити тему дослідження. Крім того зазначено, що робота в цілому виконана на достатньому науковому та методологічному рівні і в заслуговує позитивної оцінки, тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Пиріг І.В. підкреслив, що вказане дисертаційне дослідження повинно враховуватися у освітній програмі курсантів, для того, щоб останні змогли організувати розслідування за провадженнями досліджуваної категорії. Крім того, наголосив, що дисертаційна робота є дуже цікавою, нетиповою, дуже складною, оскільки містить цілий ряд кримінальних правопорушень, вчинення яких спрямовано на реалізацію протиправних задумів із незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, проте здобувачка Дишльова А.О. під час написання своєї роботи дійшла цікавих висновків, які мають практичну спрямованість для роботи правоохоронних органів насамперед на розв'язання відповідних завдань. Дисертанткою було показано достатній рівень обізнаності роботи, впевнено відповідала на усі поставлені учасникам запитання, за час навчання окрім написання роботи приймала активну участь у роботі кафедри, має достатню кількість публікацій, брала участь у

міжнародних конференціях, більшість думок та ідей підтримано науковою спільнотою.

В цілому дисертація Дишльової А.О. на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», за своїм змістом й значенням є завершеною науковою працею, відповідає вимогам, встановленим МОН України, які висуваються до даного виду робіт та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для захисту.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дишльової Аліни Олександрівни на тему «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Конституція України визначає землю основним національним багатством та природним ресурсом, що перебуває під особливою охороною, на яку державою гарантується право власності, що набувається і реалізується виключно відповідно до закону. З метою забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель державою було запроваджено земельне законодавство, яке визначає, що до земель України належать усі землі в межах її території, в тому числі острови та землі, зайняті водними об'єктами, які за основним цільовим призначенням поділяються на категорії. Земельна ділянка, яка за основним цільовим призначенням належить до відповідної категорії земель, відноситься в порядку, визначеному Земельним Кодексом, до певного виду цільового призначення, що характеризує конкретний напрям використання та її правовий режим.

Крім цього, земельним законодавством України чітко визначається право громадян України на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності за шістьма видами цільового призначення з встановленими розмірами для них. Найбільшою за площею, яку може отримати громадянин безоплатно є земельна ділянка з цільовим призначенням – для ведення особистого селянського господарства. З проведенням земельної реформи та поетапним скасування діючої в Україні заборони на відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення приватної власності із низкою обмежень, зокрема й їх набуття певними суб'єктами, а також обмеження концентрації землі до певної площі в "одні руки" потенціал для заробітку землею шляхом незаконного набуття права на землю державної і комунальної власності зростає, що відбувається в умовах заборони відчуження земель державної та комунальної власності. Виключенням є землі селянського (фермерського) господарства державної та комунальної власності, які належать громадянам на праві постійного користування, довічного успадкованого володіння. У зв'язку з чим, висока цінність земель саме сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності як товару в ринковій економіці робить її привабливим об'єктом

злочинних посягань, вчинених шляхом незаконного набуття права на землю державної і комунальної власності. Протиправні діяння у сфері земельних відносин становлять серйозну загрозу розвитку України як суверенної держави, завдають значних збитків державним установам, банкам, органам виконавчої влади, конституційним правам громадян.

Значний внесок у дослідження теоретичних питань, пов'язаних з проблемами методики розслідування злочинів, зробили такі науковці, як: Ю.П. Аленін, І.В. Басиста, В.П. Бахін, В.Д. Берназ, А.Ф. Волобуєв, В.Г. Гончаренко, М.М. Єфімов, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, І.І. Когутич, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, В.В. Лисенко, В.К. Лисиченко, В.Г. Лукашевич, Є.Д. Лук'янчиков, В.О. Малярова, Г.А. Матусовський, В.Т. Нор, О.В. Одерій, Ю.Ю. Орлов, В.М. Плетенець, І.В. Пиріг, М.А. Погорецький, В.Д. Пчолкін, О.В. Пчеліна, М.В. Салтевський, М.Я. Сегай, В.М. Стратонов, С.М. Стахівський, Р.Л. Степанюк, Г.К. Тетерятник, В.В. Тіщенко, Л.Д. Удалова, П.В. Цимбал, К.О. Чаплинський, Ю.М. Черноус, С.С. Чернявський, В.Ю. Шепітько, В.М. Шевчук, М.Г. Щербаковський, Б.В. Щур, В.В. Юсупов та інші.

Над проблемою визначення поняття, висвітлення предмету злочинного посягання, класифікації способів вчинення та визначення особливостей розслідування кримінальних правопорушень у сфері земельних відносин працювали такі науковці та практики, як Н.О. Антонюк, А.О. Арсенюк, І. Вишнівський, О.Ю. Дрозд, А. Дудоров, Я.О. Дякін, В.М. Захарчук, А. Калужинський, Т.С. Ківалова, В.О. Коновалова, М.В. Кумановський, С.В. Куренда, М.Ю. Марченко, А.М. Мірошніченко, Р.О. Мовчан, О.С. Олійник, М.І. Панов, І. Пилипенко, М.М. Почтовий, В.А. Пустовіт, С.М. Ребенко, Д.Б. Санакоєв, О. Світличний, І.С. Тальянчук, О.С. Тарасенко, Н.Ю. Цвіркун, Р.М. Шехавцов, А. М. Шульга та інші.

В роботах зазначених авторів досить ґрунтовно розглядається специфіка доказування за окремими кримінальними правопорушеннями у сфері земельних відносин, міститься їх криміналістична характеристика, розкривається специфіка проведення окремих слідчих (розшукових) дій та ін. Однак на сьогодні не достатньо дослідженими залишаються питання розслідування кримінальних правопорушень, спрямованих на незаконне набуття права на землю державної і комунальної власності, реалізація чого може здійснюватись із порушенням групи статей КК України, зокрема: 190, 364, 365-2, 358, 366 КК України. Кримінальні правопорушення, пов'язані із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності можуть вчинюватись шляхом підроблення документів, шляхом вчинення шахрайських дій по відношенню окремо до держави і окремо до суб'єктів публічного права, відповідно шляхом зловживання своїм службовим становищем суб'єктами публічного права, а також зловживання своїм службовим становищем службовими особами наділеними відповідними повноваженнями (Держгеокадастру та голови сільських і міських рад та ін.). Дослідження цієї групи статей належним чином не проводилось, а кримінальні правопорушення у сфері земельних відносин мають тенденцію розширюватись, і вчинюватись не лише визначеними статтями КК України у сфері земельних відносин, а й іншими, в яких об'єктом виступає земля.

Статистичні дані Офісу Генерального прокурора України [7] ⁱ демонструють результати діяльності Національної поліції України за фактами розслідування досліджуваної сукупності статей КК України. Так за ст. 190 Шахрайство в 2021 році було зареєстровано 23632 випадки протиправних діянь, у 2022 – 31937; у 2023 – 82085; у 2024 – 64720; у 2025 – 48621. З них вручено повідомлення про підозру в 2021 році 9332 випадках протиправних діянь; у 2022 – 7446; у 2023 – 18232; у 2024 – 17638; у 2025 – 10362.

За ст. 364 Зловживання владою або службовим становищем в 2021 році було зареєстровано 2310 випадків протиправних діянь; у 2022 – 1425; у 2023 – 2181; у 2024 – 1518; у 2025 – 1812. З них вручено повідомлення про підозру в 2021 році у 184 випадках; у 2022 – 201; у 2023 – 641; у 2024 – 139; у 2025 – 267.

За ст. 365-2 Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги в 2021 році було зареєстровано 414 випадків протиправних діянь; у 2022 – 231; у 2023 – 217; у 2024 – 167; у 2025 – 209. З них вручено повідомлення про підозру в 2021 році у 85 випадках, у 2022 – 38; у 2023 – 60; у 2024 – 43, у 2025 – 76.

За ст. 358 Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів в 2021 році було зареєстровано 13796 випадків протиправних діянь; у 2022 – 15186; у 2023 – 19474; у 2024 – 17039; у 2025 – 15304. З них вручено повідомлення про підозру в 2021 році у 7371 випадку, у 2022 – 9519; у 2023 – 13462; у 2024 – 11117; у 2025 – 10198.

За ст. 366 Службове підроблення, в 2021 році було зареєстровано 4737 випадків протиправних діянь; у 2022 – 3121; у 2023 – 3615; у 2024 – 5075; у 2025 – 4147. З них вручено повідомлення про підозру в 2021 році у 3055 випадках; у 2022 – 2045; у 2023 – 2270; у 2024 – 3897; у 2025 – 2918.

Наведені відомості демонструють суттєве поширення розглядуваних нами кримінальних правопорушень, за якими оголошення підозри відбувається наприклад близько 47 % (ст. 190 Шахрайство) та 14 % (ст. 364 Зловживання владою або службовим становищем).

При цьому динамічність показників зареєстрованих кримінальних правопорушень та оголошених підозр в різні роки визначає необхідність виваженого підходу до пояснень причин формування відповідної обстановки. Серед них відсутність науково розроблених та практично апробованих рекомендацій обумовлює як латентність зазначених проявів, так і труднощі юридичної оцінки відповідних фактів, що ускладнює /унеможлиблює їх судову перспективу. Своєчасно не притягнуті до відповідальності правопорушники, відчуваючи безкарність, продовжують свою протиправну діяльність у вчиненні більш тяжких кримінальних правопорушень із застосуванням заходів протидії досудовому розслідуванню, чим завдають суттєвої шкоди інтересам держави й її громадянам.

Все зазначене обумовлює необхідність комплексного підходу до дослідження питань розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до програмних нормативно-правових актів, зокрема: Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 рр.

(постанова загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 № 12-21); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки, затвердженої наказом МОН України від 03.02.2022 № 109; планів науково-дослідницьких робіт Дніпровського державного університету внутрішніх справ та у межах загальноуніверситетської наукової теми «Криміналістичне забезпечення досудового розслідування» (реєстраційний номер 0123U105007).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 30 листопада 2022 року (протокол № 3).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розроблення криміналістичних рекомендацій, що ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних та практичних аспектів, спрямованих на вдосконалення діяльності уповноважених осіб з розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Для досягнення постановленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- побудувати криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначити та проаналізувати основні елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- висвітлити правове регулювання правовідносин, як процес упорядкування державою сфери земельних відносин, що потребують юридичної регламентації з використанням правових норм та методів й спрямовані на задоволення законних інтересів суб'єкта права;

- розкрити особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- встановити та систематизувати обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначити особливості організації й планування початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та запропонувати комплекс заходів, спрямованих на їх вирішення;

- висвітлити організаційно-тактичні особливості проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання криміналістично-вагомої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- означити особливості використання спеціальних знань у з'ясуванні окремих обставин вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні відносини, які складаються під час здійснення досудового розслідування кримінальних

правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Предметом дослідження є розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Методи дослідження. Під час написання дисертаційного дослідження використано систему філософських (діалектичний), загальнонаукових та спеціально-наукових методів, що забезпечило об'єктивний аналіз досліджуваного предмета. *Діалектичний метод* дозволив осмислити проблематику дисертаційного дослідження, складовими якого є структуровані й узгоджені між собою розділи та підрозділи із поетапним здійсненням пізнання об'єкта дослідження. *Системно-структурний метод* використовувався з метою визначення загальної структури дисертаційного дослідження, розробки елементів криміналістичної характеристики (розділ 1). *Структурно-функціональний метод* забезпечив можливість формування алгоритму дій уповноваженої особи при організації розслідування на початковому етапі (підрозділ 2.3). *Методи формальної логіки* (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, абстрагування) застосовувалися для вивчення та узагальнення матеріалів практики й наукових джерел, визначення тактичних прийомів проведення слідчих (розшукових) дій (підрозділи 3.1-3.3). Застосування *структурно-функціонального методу* дозволило виявити загальні положення та особливості розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії (підрозділ 2.2). Використання *методу моделювання і прогнозування* надало можливість сформулювати ідеї й пропозиції щодо вдосконалення діяльності уповноважених осіб при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності (підрозділи 3.2, 3.3). *Формально-юридичний метод* застосовувався у процесі вивчення концепцій організації й плануванні розслідування й тактики проведення слідчих (розшукових) дій (розділи 2, 3). За допомогою *порівняльно-правового методу* проведено співставлення перетворень, пов'язаних зі змінами нормативно-правового регулювання земельних відносин в Україні, які обумовлюють формування обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії (підрозділ 2.1).

Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених у галузях загальної теорії держави та права, конституційного права, філософії, правової статистики, соціології, психології, кримінології, кримінального й кримінально-процесуального права, криміналістики та ін.

Нормативно-правову та інформаційну базу дисертаційного дослідження складають Конституція України, Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України, чинні нормативно-правові акти, котрі регулюють кримінальні процесуальні відносини в нашій країні.

Емпіричну базу дослідження становлять аналітичні та статистичні матеріали Офісу Генерального прокурора України; МВС України; узагальнені дані судових рішень, що містяться в Єдиному державному реєстрі; матеріали судово-слідчої практики, а саме результати вивчення 217-и матеріалів кримінальних проваджень, результати анкетування 213-и слідчих Дніпропетровської,

Запорізької, Миколаївської, Полтавської та Харківської областей. Крім того використано власний практичний досвід дисертанта роботи в слідчих підрозділах ГУНП в Дніпропетровській області у період з 2013 по 2022 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних досліджень теоретичних і практичних питань методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

У роботі сформульовано низку положень, висновків і рекомендацій, що у сукупності визначають наукову новизну дисертації, а саме:

вперше:

- побудовано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень вчинюваних за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, що ґрунтується на визначенні кримінально-правових й криміналістичних критеріїв значущих ознак сукупності;

- розкрито зміст таких елементів криміналістичної характеристики незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності як: обстановка, спосіб вчинення, слідова картина кримінального правопорушення, предмет протиправного посягання та характеристика особи правопорушника, об'єднаних у структуру, сукупність компонентів якої забезпечує комплексний підхід до формування інформаційної моделі розглядуваних кримінальних правопорушень;

- визначено особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, що обумовлюють перспективу встановлення обставин кримінального правопорушення з наданням юридичної оцінки діям всіх його учасників;

удосконалено:

- наукові положення криміналістичного вчення про особу правопорушника як центрального елементу криміналістичної характеристики, змістовне наповнення якого визначає можливість пізнання механізму вчинення протиправного діяння та предмету посягання за фактами незаконного набуття прав на землю державної або комунальної власності;

- рекомендації з організації й планування уповноваженою особою початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності як критеріїв, що визначають кількість й якість отримуваної криміналістично-вагомої інформації та витрачених на це ресурсів (часу, сил, засобів);

- організацію і тактику проведення слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, огляду предметів, обшуку, допиту) для вилучення інформації як з матеріальних, так й особистісних джерел, спрямованих на збирання, перевірку й оцінку відомостей про обставини вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та їх використання в процесі доказування;

дістали подальшого розвитку:

- наукові положення про криміналістичну характеристику окремого виду правопорушення, її зміст і складові елементи та місце у структурі методики

розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

– положення з організації й проведення розслідування за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності з урахуванням умов воєнного стану, в основу якого покладено правове регулювання відносин у сфері землі;

– рекомендації із застосування спеціальних знань у формі залучення спеціаліста до участі в слідчих (розшукових) діях, а також проведення експертиз при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані у дисертації положення, висновки і рекомендації становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема:

– у науково-дослідній сфері – в ході подальшого наукового вивчення та вирішення актуальних проблем сутності та особливостей розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. (акт впровадження ДДУВС від 04 травня 2026 року № 272/2026НД);

– в освітньому процесі – для підготовки лекцій, семінарських і практичних занять, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми криміналістики та судової експертизи», «Кримінальний процес». (акт впровадження ДДУВС від 07 квітня 2026 року №1/04-20226);

– у правозастосовній діяльності – для уніфікації практики застосування норм чинного законодавства під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям прав на землю державної або комунальної власності;

– у практичній діяльності – для організаційно-правового, методичного, інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності (акт впровадження ГСУ від 26 грудня 2025 року № 125573-2025).

Апробація результатів дисертації Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження оприлюднено на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та засіданнях круглих столів, серед яких: Міжнародна науково-практична конференція: «Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану» (м. Харків, 25 листопада 2022 р.); Міжнародна науково-практична конференція: «Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення (м. Дніпро, 02 грудня 2022 р); Всеукраїнська науково-практична конференція: «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів» (м. Вінниця, 17 травня 2023 р.); Міжнародна науково-практична конференція: «Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії

злочинності» (м. Дніпро, 08 грудня 2023 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.); Всеукраїнська науково-практична семінар «Теорія і практика використання спеціальних знань у досудовому розслідуванні» (м. Дніпро, 30 травня 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності в сучасних умовах» (м. Дніпро, 20 грудня 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 21 березня 2025 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми досудового розслідування та протидії злочинності у сучасних умовах» (м. Дніпро 31 жовтня 2025 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у трьох статтях у наукових фахових виданнях України, одна стаття у періодичному виданні іншої держави, розділі міжнародній монографії, десяти тезах доповідей за результатами виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою і завданнями дослідження, логікою наукового пізнання та вимогами МОН України і композиційно складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (248 найменувань на 25-и сторінках) і чотирьох додатків (на 21-й сторінці). Повний обсяг дисертації становить 241 сторінку, із яких обсяг основного тексту – 181 сторінка.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Дишльова А.О. Features of preparation for the inspection of the land of state or communal property on the fact of illegal acquisition of the right to it (Особливості підготовки до проведення огляду земельної ділянки державної або комунальної власності за фактом незаконного набуття права на неї). *Науковий Вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. Спец. випуск 1. 2023. С. 224-231.

2. Дишльова А.О. Особа правопорушника як елемент криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. *Науковий Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дидоренка*. 2024. Вип.2. С. 144-155.

3. Dishlyova A. Content and significance of digital traces of illegal acquisition of the right to land of state or communal property (Зміст й значення цифрових слідів незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності). *Науковий журнал «Visegrad Journal on Human Rights»* № 6. 2025. С.27-32.

4. Дишльова А.О. Особливості організації й планування початкового етапу розслідування фактів незаконного набуття права власності на землю державної або комунальної власності *Наукові перспективи: журнал*. 2025. № 10(64) 2025. С.852-862.

5. Дишльова А.О. Криміналістична класифікація як основа подолання незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності в

умовах воєнного стану й післявоєнного відновлення України. *Post-War Reconstruction of Ukraine: Legal, Political and Economic Challenges in Historical Perspective* : scientific monograph. Ed. by V.M. Stratonov. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2025. С.164-177.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Дишльова А.О. Особливості проведення огляду земельної ділянки при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримі-нального процесу в умовах воєнного стану*: тези доп. Між-народної наук.-практ. конф. м. Харків, 25 листоп. 2022 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. С. 177-179.

7. Дишльова А.О. Особливості проведення огляду документів при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. *Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення)*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. м. Дніпро, 2 груд. 2022 р. / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2023. С.353-355.

8. Дишльова А.О. Особливості підготовки до допиту свідка при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. м. Вінниця, 17 травн. 2023 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С.196-198.

9. Дишльова А. О. Особливості допиту свідків за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. *Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. м. Дніпро, 08 грудня 2023 р. / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2024. С. 108-110.

10. Дишльова А.О. Особливості організації обшуку за фактом незаконного набуття права на земельну ділянку державної або комунальної власності. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. м. Дніпро, 15 бер. 2024 р. у 2-х ч. / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2024. Ч. I. С.662-663.

11. Дишльова А. Особливості використання спеціальних знань під час оглядів земельних ділянок державної або комунальної власності за фактами незаконного набуття права на них. *Теорія і практика використання спеціальних знань у досудовому розслідуванні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару м. Дніпро, 30 травня 2024 р. / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2024. С.103-105.

12. Дишльова А.О. Криміналістична класифікація незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. *Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення протидії злочинності в сучасних умовах* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.

м. Дніпро, 20 груд. 2024 р. / Дніпров. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2024. С.106-108.

13. Дишльова А.О. Документи, як джерело інформації про факти незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. м. Дніпро, 21 бер. 2025 р. у 2-х ч. / Дніпров. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2025. Ч. І. С.739-740.

14. Дишльова А.О. Можливості використання версіювання на початковому етапі розслідування незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності. *Актуальні проблеми досудового розслідування та протидії злочинності у сучасних умовах* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Дніпро, 31 жовт. 2025 р. / Дніпров. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2025. С.289-291.

Характеристика особистості здобувача. Дишльова Аліна Олександрівна, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища, у 2013 році закінчила Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ і здобула кваліфікацію бакалавр права. У 2016 році закінчила Національну академію внутрішніх справ і здобула кваліфікацію магістр права.

Має практичний досвід діяльності:

З 2013 р. по 2015 р. працювала слідчим відділення розслідування злочинів у сфері господарської та службової діяльності слідчого відділу Новомосковського МВ ГУМВС України в Дніпропетровській області.

З 2015 р. по 2017 р. працювала слідчим відділення розслідування злочинів у сфері господарської та службової діяльності слідчого відділу Новомосковського ВП ГУНП в Дніпропетровській області.

З 2017 р. по 2022 р. працювала старшим слідчим відділення розслідування злочинів у сфері господарської та службової діяльності слідчого відділу Новомосковського ВП ГУНП в Дніпропетровській області.

З 2022 року є ад'юнктом кафедри криміналістики та домедичної підготовки денної форми навчання Дніпровського державного університету внутрішніх справ та наразі перебуває на четвертому курсі навчання за освітньо-науковою програмою підготовки на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожний із розділів, підрозділів та пунктів побудовані у логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи наукових результатів дисертації Дишльової Аліни Олександрівни і повноти публікацій дослідження.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дишльової Аліни Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності».

2. Визнати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Дишльової Аліни Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із

незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності», відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати Дишльовій Аліні Олександрівні подати заяву на ім'я голови Вченої ради університету про утворення разової спеціалізованої ради за спеціальністю 081 «Право» для проведення захисту дисертації за темою «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» з метою присудження ступеня доктора філософії.

**Головуючий засідання –
професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки факультету
підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
13.05.2026**

Ігор ПИРІГ